

VILNIAUS UNIVERSITETO DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Mokslo sritis/ys, kryptis/ys (kodai)	Medicinos ir sveikatos mokslai (M 000): Medicina (M 001)			
Fakultetas, Institutas, Katedra /Klinika	Medicinos fakultetas Klinikinės medicinos institutas Vaikų ligų klinika			
Dalyko pavadinimas (ECTS kreditai, val.)	Vaikų alergologija 6 kreditai (162 val.)			
Dalyko studijų būdas	Paskaitos	Seminarai	Konsultacijos	Individualus darbas
ECTS kreditai	-	0,2	0,2	5,6
Dalyko vertinimo būdas (vertinama 10 balų sistemoje)	Egzaminas: žodžiu, pateikiami trys klausimai pagal Vaikų ligų klinikoje paruoštą klausimų bloką, kuris yra periodiškai atnaujinamas. Jį sudaro dalyko sandą ruošiantys dėstytojai.			
DALYKO KURSO TIKSLAS				
<p>Suteikti teorinių ir praktinių šiuolaikinės alergologijos ir klinikinės imunologijos, vaikų alergologijos žinių. Supažindinti su alergijos terminologija, alerginių ligų imunologija, vaikų alergijos raidos ypatumais. Išnagrinėti alerginių ligų etiologiją, patogenezę, kliniką, specifinę diagnostiką, gydymą, profilaktiką. Išdėstyti pagrindinius gydymo principus, išanalizuoti pagrindinių alerginėms ligoms gydyti skiriamų vaistų grupes, specifinės imunoterapijos principus ir metodus. Aptarti naujausias vaikų alerginių ligų molekulinės (komponentinės) alergologinės diagnostikos, alergenų specifinės imunoterapijos (ASIT) ir šiuolaikinės patogenezinės biologinės terapijos galimybes. Skatinti tarpdisciplininį požiūrį į augančio vaiko sensibilizacijos alergenams ir alergijos raidos prevencijos ypatybes, remiantis individualizuotos medicinos principais.</p>				
PAGRINDINĖS DALYKO TEMOS				
<p>Bendroji dalis. Alergijos ir atopijos sąvokos, atopijos genetiniai veiksniai, epigenetika. Šiuolaikinė alergijos terminologija. Vaikų alerginių ligų epidemiologija pasaulyje ir Lietuvoje. Antigenas, alergenai, izoalergenai, epitopai, antikūnai: apibrėžimai, savybės. Alergenai: klasifikacija, nomenklatūra. Alergeniškumą lemiantys veiksniai. Kryžminės alerginės reakcijos, jų klinikiniai pavyzdžiai. B limfocitų specifiniai receptoriai, antigeno atpažinimas, aktyvacija, funkcijos. Imunoglobulinų klasės, poklasiai, struktūra, funkcijos. IgG poklasių charakteristika, specifiniai IgG4 antikūnai. IgE struktūra, koncentracijos nustatymo metodai, vaidmuo apsauginėse ir patologinėse reakcijose. Antigenų pristatančios ląstelės: kilmė, apibūdinimas, funkcijos. Th1, Th2, citokinų profiliai, reikšmė alerginių reakcijų raidai. Komplemento sistema, aktyvacijos keliai. Gell ir Coombs alerginių reakcijų klasifikacija: I, II, III ir IV tipai. Imunologiniai alerginių ligų tipai. Alergenai ir aplinkos veiksniai. Namų aplinkos alergenai, išorinės aplinkos alergenai.</p> <p>Vaikų alergijos raidos („atopijos žygio“) ypatumai. Alerginių ligų diagnostika: ligonio anamnezė, odos mėginiai, provokaciniai mėginiai, laboratoriniai tyrimai. Odos dūrio mėginio atlikimas, indikacijos, kontraindikacijos, vertinimas, klinikinė reikšmė. Odos dūrio-dūrio mėginio atlikimas, vertinimas, klinikinė reikšmė. Odos lopo mėginio atlikimas, vertinimas, klinikinė reikšmė. Specifinių IgE antikūnų kraujo serume klinikinė reikšmė. Šiuolaikinė molekulinė (komponentinė) alergologinė diagnostika.</p>				

Bendrieji alerginių vaikų ligų gydymo principai. Farmakoterapija. Antihistamininių vaistų charakteristika. Histamino metabolizmas, farmakologiniai poveikiai, receptoriai. β 2agonistų vartojimas alerginių ligų gydyme. Leukotrienų receptorių antagonistai. Gliukokortikoidų veikimo principai, vartojimo būdai, indikacijos. Šalutinės nepageidaujamos vaistų vartojimo reakcijos vaikų amžiuje. Alergenų specifinė imunoterapija (ASIT). Mechanizmai, principai, indikacijos, kontraindikacijos, būdai, šalutinės nepageidaujamos reakcijos ir jų profilaktika bei gydymas.

Imunomodulatoriai ir šiuolaikinė biologinė terapija vaikų alerginėms ligoms gydyti. Alergenų pašalinimo iš aplinkos būdai, namų aplinkos higiena ir kontrolė. Alerginių ligų profilaktika.

Specialioji dalis.

Alergija maistui. Mechanizmai, klinika, diagnostika, diferencinė diagnostika, ypatumai vaikų amžiuje, gydymas. Žindomų kūdikių alergijos maistui diagnostikos ir gydymo ypatumai. Eliminacinės dietos reikšmė. Provokaciniai oraliniai mėginiai: atviras, abipusiškai slaptas, placebo kontroliuojamas provokacinis oralinis mėginys. Medikamentinė alergija. Mechanizmai, klinika, diagnostika, profilaktika, gydymas. Lajelio ir Stivenso-Džonsono sindromo epidemiologija, dažniausi etiologiniai veiksniai, klinika ir gydymas. Seruminė liga: klinika, diagnostika, gydymas.

Alergija plėviasparnių vabzdžių nuodams. Klinikiniai aspektai, diagnostika, ūminių reakcijų gydymas, profilaktika.

Anafilaksinis šokas. Etiologija, patogenezė, klinika, gydymas.

Vaikų kvėpavimo takų alerginės ligos ir jų sąsaja. Alerginiai vaikų rinitai: epidemiologija, etiologija, patogenezė, klinika, klasifikacija, diagnostika, diferencinė diagnostika, gydymas ir profilaktika. Polinozė: žiedadulkių alergenai, augalų žydėjimo kalendorius Lietuvoje, kryžminės alerginės reakcijos su maisto produktais. Alerginio rinito ir bronchų astmos sąsaja. Vaikų bronchų astmos ypatumai, alerginio uždegimo raida, klinikinės formos, sunkumo laipsniai, klasifikacija, diagnostika, diferencinė diagnostika, gydymas ir profilaktika. Astmai gydyti vartojamų vaistų grupių charakteristika.

Alerginiai konjunktyvitai. Etiologija, klasifikacija, klinika, diferencinė diagnostika, gydymas.

Vaikų atopinis dermatitis. Paplitimas, etiologija, klasifikacija, klinikiniai tipai, diagnostika, komplikacijos, diferencinė diagnostika, gydymas. Atopinio dermatito sunkumo nustatymas SCORAD metodika.

Alerginis kontaktinis dermatitas. Paplitimas, etiologija, patogenezė, klasifikacija, klinika, diagnostika, diferencinė diagnostika ir gydymo principai. Profesiniai alergenai.

Dilgėlinė ir angioedema. Etiologija, patogenezė, klasifikacija (spontaninė ūminė, lėtinė dilgėlinė, fizinės dilgėlinės rūšys), diagnostika, gydymas, prognozė. Mažai pseudoalergenų turinčios dietos reikšmė dilgėlinės gydyme. Lėtinė idiopatinė dilgėlinė.

Nuo IgE priklausomos, nepriklausomos nuo IgE ir mišrios virškinamojo trakto alerginės ligos. Greitasis padidėjęs virškinimo trakto jautrumas, burnos (oralinės) alergijos sindromas, eozinofilinės gastroenteropatijos, maisto baltymų sukelta enteropatija, maisto baltymų sukeltas enterokolitas, maisto baltymų sukeltas proktitas.

Vaikų imunodeficitinės būklės.

Darbas su sergančių alerginėmis ligomis vaikų šeimomis. Pacientų ir jų šeimų mokymas, bendradarbiavimas.

SVARBIAUSIA REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

1. Rudzevičienė O. Alergija maistui (studijų kursas). Mokomoji knyga. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2021.- 150 p.

2. Stirbienė N. Vaikų medikamentinės alergijos ypatumai. Daktaro disertacija.- Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2021.- 186 p.
3. Černiauskas K., Chomičienė A., Linauskienė K., Blažienė A., Malinauskienė L. Alergija plėviasparnių vabzdžių nuodams: paciento ištyrimas ir gydymas. Mokomoji knyga. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2020.- 88 p.
4. Csonka P. Molekulinė alergologija. Praktikos vadovas, skirtas specifinių alergenų komponentų IgE diagnostikai. Vertimas iš angl. k. Vertė Griguola L., Malinauskienė L. Vilnius, 2020.- 86 p.
5. Kisielienė I., Grigaitienė J., Kučinskienė V., Malinauskienė L., Chomičienė A., Blažienė A. ir kt. Atopinio dermatito diagnostikos ir gydymo rekomendacijos. Mokomoji knyga. Vilnius, 2019.- 79 p.
6. Dubakienė R. Alergija. Priežastys, simptomai, gydymas. Vilnius: „Tyto alba“, 2019.- 255 p.
7. Sturm G.J., Varga E.M., Roberts G. et al. EAACI guidelines on allergen immunotherapy: Hymenoptera venom allergy. *Allergy* 2018;73: 744-64.
8. Griguola L., Malinauskienė L. Raudonų akių diferencinė diagnostika. *Alergija.Astma.Imunologija* 2017;1(8): 3-7.
9. Fauquet J-L. Diagnosing and managing allergic conjunctivitis in childhood: The allergist's perspective. Review article. *Ped Allergy Immunol* 2019;30: 405-14.
10. Leonardi A., Silva D., Formigo D.P., Bozkurt B., Sharma V., Allegri P. et al. Management of ocular allergy. EAACI Position Paper. *Allergy* 2019;74: 1611-30.
11. Bousquet J., Hellings P.W., Agache I., Amat F., Annesi-Maesano I., Ansotegui I.J. et al. Allergic Rhinitis and its Impact on Asthma (ARIA) Phase 4 (2018): Change management in allergic rhinitis and asthma multimorbidity using mobile technology. *J Allergy Clin Immunol* 2019; 143: 864–79.
12. Bousquet J., Pfaar O., Agache I., Bedbrook A., Akdis C.A., (...), Emuzyte R. et al. ARIA-EAACI care pathways for allergen immunotherapy in respiratory allergy. Review. *Clin Transl Allergy* 2021; 11(4), e12014: 1-11:
DOI 10.1002/clt2.12014; <https://doi.org/10.1002/clt2.12014>.
13. Bedard A., Basagana X., Anto J.M., Garcia-Aymerich J., Devillier P., Arnavielhe S. Mobile technology offers novel insights into the control and treatment of allergic rhinitis: The MASK study. *J Allergy Clin Immunol* 2019; 144: 135–143.
14. Sicherer S-H., Sampson H-A. Food allergy: A review and update on epidemiology, pathogenesis, diagnosis, prevention, and management. *J Allergy Clin Immunol* 2018;141(1): 41-58.
15. From the Global Strategy for Asthma Management and Prevention. Global Initiative for Asthma (GINA), 2021: <http://www.ginasthma.org>

KONSULTUOJANTYS DĚSTYTOJAI

1. Dalyką koordinuojantis dėstytojas: Odilija Rudzevičienė (prof. dr.).

2. Sigita Petraitienė (doc. dr.).

PATVIRTINTA:

Vilniaus universiteto Medicinos ir sveikatos mokslų Doktorantūros mokyklos Tarybos posėdyje: 2022 m. rugsėjo 29 d.

Tarybos pirmininkė: prof. Janina Tutkuvienė